

VEREENIGING
VOOR PENNINGKUNST
TE AMSTERDAM

NEGENDE
JAARVERSLAG
1934

V e r e e n i g i n g v o o r P e n n i n g k u n s t

AGENDA voor de J a a r v e r g a d e r i n g
van de Vereeniging voor Penningkunst
op Dinsdag 16 April 1935 te 11½ ure v.m.
te Amsterdam, ten kantore Sarphatikade 2.

-o-o-o-

1. Opening door den Voorzitter.
2. Notulen der vorige Jaarvergadering.
3. Uitbrengen door den Secretaris van het verslag over het negende Vereenigingsjaar (1934).
4. Rekening en Verantwoording van den Penningmeester.
5. Benoeming van twee bestuursleden in plaats van de heeren H.J.M.Ebeling en J.Hulshoff Pol, aan de beurt van aftreden, maar herkiesbaar.
6. Benoeming van een kascommissie.
7. Begrooting en werkplan voor 1935.
8. Mededeeling van het Bestuur.
9. Rondvraag en Sluiting.

-o-o-o-

V e r e e n i g i n g v o o r P e n n i n g k u n s t

's-Gravenhage, 5 April 1935

L.S.,

Het Bestuur heeft het genoegen U hierbij het Jaarverslag over 1934 aan te bieden en hoopt, dat de inhoud wederom Uw belangstelling moge hebben.

Mochten er leden zijn, die voor het volgend Jaarverslag een bijdrage wenschen te leveren, dan zal de Secretaris, tevens redacteur, deze bijdragen gaarne voor 1 November a.s. in ontvangst nemen, waarbij evenwel moet worden opgemerkt, dat de redacteur zich het recht voorbehoudt, deze in overleg met den schrijver te bekorten of te wijzigen. Ook behoudt de redacteur zich het recht voor, bijdragen die hem minder geschikt voorkomen, te weigeren.

In Juni a.s. hoopt het Bestuur U den eersten penning 1935 toe te zenden, t.w. een portretpenning met den beeldenaar van Mr.P.W.A.Cort van der Linden, Minister van Staat, te Den Haag, van den hand van den beeldhouwer Theo van Reijn te Haarlem.

Voor den tweeden penning, die in November zal worden rondgezonden, werd nog geen opdracht aan een kunstenaar verstrekt.

Leden, die hun contributie voor 1935 nog niet betaald hebben, worden vriendelijk verzocht, ter vermindering van administratie- en incassokosten, deze zoo spoedig mogelijk te storten op de giro-rekening van den Secretaris-Penningmeester, den heer A.O.van Kerkwijk, Nassaulaan 22, den Haag (gironummer 96820).

Over contributie, welke op 1 Mei nog niet betaald is, wordt daarna, verhoogd met f.0.15 voor incassokosten, beschikt.

De kwitantie (tevens bewijs van lidmaatschap) wordt gelijktijdig met den eersten penning 1935 toegezonden.

HET BESTUUR.

VEREENIGING
VOOR PENNINGKUNST
TE AMSTERDAM

NEGENDE
JAARVERSLAG
1934

BESTUUR

C. G. VATTIER KRAANE,

Voorzitter

A. O. VAN KERKWIJK,

Secretaris-Penningmeester

Dr. M. R. J. BRINKGREVE

H. J. M. EBELING

J. HULSHOFF POL

Leden

Mr. A. STARING

Jhr. Ir. A. C. VON WEILER

PENNINGRAAD

J. HULSHOFF POL

A. O. VAN KERKWIJK

Mr. A. STARING

Jhr. Ir. A. C. VON WEILER

SECRETARIAAT

NASSAULAAN 22 — 's-GRAVENHAGE

GIRONUMMER DER VEREENIGING 96820

LEDEN

Mevr. E. J. Aalders—Cruiff	Rotterdam
Algemeen Nederlandsch Verbond	's-Gravenhage
H. Annegarn	's-Gravenhage
Mevr. C. A. Annegarn—Graauw.	's-Gravenhage
A. Arnoldussen	Apeldoorn
F. L. G. d'Aumerie	Scheveningen
P. J. van Baarda	Batavia (C)
L. A. H. Banning	's-Hertogenbosch
Mej. G. L. A. Baumgart	Rotterdam
Dr. W. F. Bax	Amsterdam
F. F. Becker	Batavia (C)
H. J. Beekman	Amsterdam
Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland	's-Gravenhage
H. C. M. van Beers	Huis ter Heide (Utr.)
A. C. J. Begeer	Calw (Würt.)
Carel J. A. Begeer	Wassenaar
J. Beintema	Breda
Vargha Béla de Görzsöny	Budapest
A. J. Bemolt van Loghum Slaterus	Arnhem
Jac. Bennink	's-Gravenhage
Mevr. N. Bense—Jacques	Medan
B. W. Berenschot	Tjilatjap
Ir. J. F. Bethe	Amsterdam
Ph. C. Beylsmit	Amsterdam
F. H. Bisschop	Kendal
Mr. W. Bisschop	's-Gravenhage.
D. Blok	Lisse
A. J. M. Blomjous	Breda
H. van Boeckel	's-Gravenhage
J. Th. Boelen	Maarn
C. J. A. Boom	Voorburg
B. Bos	Arnhem
O. J. Bosker	Hippolytushoef
Mej. M. H. Bottenheim	Amsterdam
J. T. Brandenburg	Batavia (C.)
H. Brans	Batavia (C.)
Jan Breukink	Dieren
Mej. H. Brinkgreve	Utrecht
Dr. M. R. J. Brinkgreve	Voorschoten
Ir. J. J. van den Broek	Dordrecht
Ir. M. J. Broekman	Soeban Djerigi
Dr. W. Bronkhorst	Bilthoven
Ch. A. Brugma	Scheveningen
A. G. de Bruyn	Oldenzaal
F. de Bruyn	Amsterdam
Mevr. E. A. van Buiren	Charlois

J. Burgij	's-Gravenhage
Mevr. H. C. G. Callenfels—Hildebrandt	Wassenaar
E. Caspers	Leeuwarden
Mevr. L. G. van der Chijs—de Bruyn	Baarn
Dr. Hk. Cohen	Rotterdam
H. J. Coops	Pladjoe
W. H. H. Cordang	's-Hertogenbosch
Mr. A. le Cosquino de Bussy	Amsterdam
G. H. Crone	Amsterdam
A. W. Daale	Rotterdam
M. Daniels	Curacao
E. Deddes	Rotterdam
Mevr. Dr. K. Dedert	Tg. Balei
Ir. P. W. Deerns	's-Gravenhage
Mevr. C. Defais—Van Dijk	Bandoeng
Ds. W. A. Dekker	Scharnegoutum (Fr.)
Mr. G. H. M. Delprat	Amsterdam
H. Demmers	Amsterdam
F. W. Diehl	Soerabaia
Ir. A. E. Dinger	Heerlen (L.)
Mej. L. C. Dinger	Lawang
Ir. R. J. Dinger	Cheribon
S. Dirkzwager	Hillegersberg
Mr. H. J. de Dompierre de Chauffepié	Buitenzorg
Dr. J. A. van Dongen	Amsterdam
J. J. van Dorsten	Soerabaia
A. Drees	Santpoort
H. Dronkers	Hedel
Dr. B. H. Dryber	Laren (N.-H.)
Toon Dupuis	's-Gravenhage
J. F. Duwaer	Amsterdam
A. J. van Dijk	Oegstgeest
Mr. G. H. Dijkmans van Gunst	's-Gravenhage
H. J. M. Ebeling	's-Hertogenbosch
J. H. P. de l'Ecluse	Soerabaia
J. B. Eekhout	Bandoeng
H. J. Ekker	Hengelo (Ov.)
Th. van Erp Jr.	Leiden
H. J. Etienne	Delft
Dr. M. A. Evelein	's-Gravenhage.
Ir. C. J. Evers	Soerabaia
Mevr. H. van Eysden—Leinweber	Driebergen
H. Fechner	Batavia
Mr. W. N. Felhoen Kraal	Wormerveer
C. J. P. Bar ^{so} van der Feltz—Lotsy	Bussum
Mr. J. A. Fontein	Haarlem
Dr. H. A. Fonteijn Kuijpers	Rotterdam
D. N. E. Fränckle	Bandoeng
Mr. J. W. Frederiks	's-Gravenhage
M. H. Fredrix	Maastricht

M. H. J. M. Frerichs	's-Gravenhage
Ir. Ch. G. G. von Freyburg	Probolinggo
J. Gerritsen	Semarang
Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken, Gerritsen en Van Kempen	Zeist
Mr. D. Giltay Veth	Amsterdam
Jac. J. van Goor	Utrecht
C. de Graaff	Amsterdam
L. van der Grinten	Ginneken
Dr. W. L. Groeneveld Meyer	's-Gravenhage
H. G. van Grol	Vlissingen
A. Ch. de Groot	Rotterdam
Anton H. M. de Groot	Rotterdam
J. H. A. Gualthérie van Weezel	Barendrecht
H. J. van Gulpen	Batavia
Mej. L. J. van Gijbland Oosterhoff	's-Gravenhage
Mr. R. Haffmans	Nijmegen
J. Haitsma	Amsterdam
E. Hamakers	Scheveningen
G. G. Hardenberg Wzn.	Rotterdam
J. M. van Hardeveld	Amsterdam
A. ter Harmsel	Rijssen
Mr. A. W. Hartman	's-Gravenhage
Mevr. A. A. van Hattum—Dekker	Beverwijk
H. van Heeswijk	's-Gravenhage
P. Hegener	Eindhoven
Dr. H. P. Heineken	Amsterdam
J. J. Hens	Amsterdam
F. H. Hermans	Batavia (C.)
J. Th. C. M. Heymans	Zutphen
I. P. Hildernisse	Amsterdam
G. P. L. Hilhorst	Djocjakarta
Mej. J. W. Hoebink	Soerabaia
F. A. Hofer	Zeist
Mr. J. E. Hoekstra	Amsterdam
M. J. Hoekstra	Soerabaia
Mevr. A. W. Hoette	Rotterdam
A. P. van Hoey Smith	Rotterdam
Mr. P. Hofstede de Groot	Amsterdam
A. de Hoog	Batavia (C.)
C. Hoogendoorn	Leiden
J. Z. van Hoorn	's-Gravenhage
B. Hooykaas Bzn.	Rotterdam
J. P. Hörchner	Amsterdam
H. Hoike	's-Gravenhage
Dr. H. Houben	Breda
Joachim van Houweninge	's-Gravenhage
K. Hoyer	Rotterdam
Dr. J. C. Hubach	Bandoeng
Jaap Hudig	Amsterdam

Mevr. I. M. Hudig-Hoogewerff Rotterdam
W. J. F. M. Baron van Hugenpoth tot Aerdt. Arnhem
Mevr. K. J. Huineman—Kaas Terneuzen
J. Hulshoff Pol Scheveningen
B. J. Huurman Jr. Leiden
M. A. van Huut Batavia (C.)
Dr. H. F. Hymans van Anrooy Soerabaia
J. C. van Ingen Soerabaia
Ir. A. C. Ingenegeren Zeist
J. Ingen Housz Breda
N. de Jager Groningen
P. W. Jährling Batavia
G. Jansen Medan
Dr. R. F. D. Janssen. Djocjakarta
G. F. Jaquet. Rotterdam
J. J. Jiskoot Batavia (C.)
Mevr. J. E. C. de Joncheere—Sayers Dordrecht
A. de Jong Leeuwarden
E. de Jong 's-Hertogenbosch
G. de Jong Soerabaia
Drs. J. de Jong. Nijmegen
W. H. de Jonge Poerwakerto
Mr. C. M. J. de Jongh Haarlem
I. Joppe Brielle
J. G. Kaan Bandoeng
R. A. Kaiser. Bloemendaal (N.H.)
C. J. M. C. Kalis Voorburg (Z.H.)
L. C. Kalis Delft
D. M. Kan Amsterdam
H. R. Karthaus. Breda
M. A. J. Kelling Bandoeng
A. O. van Kerkwijk 's-Gravenhage
J. H. Th. O. Kettlitz. Utrecht
H. P. J. van Ketwich Verschuur Singapore
W. E. Keuning Eerbeek
Khouw Keng Tjong Batavia (C.)
Jhr. Mr. F. H. van Kinschot. Alkmaar
B. Klaare 's-Gravenhage
S. Klinkenberg Haarlem
W. Knap Arnhem
D. M. G. Koch Bandoeng
Kon. Oudheidkundig Genootschap Amsterdam
Mevr. F. Korpershoek-van Buiren Wassenaar
C. J. Kortebach Voorburg
A. de Koster Jr. Leiden
G. Kranenburg Batavia (C.)
J. Kriege Woerden
J. H. Kruijer. Haarlem
J. W. Kuiper Soerabaia
J. H. B. Kuneman. Soerabaia

C. F. A. Küppers	Batavia (C.)
M. Kutterink	Voorschoten
Jhr. Mr. G. E. F. J. de Kuyper.	's-Hertogenbosch
H. Landstra	Leeuwarden
F. Langlois van den Bergh	Batavia (O.)
K. van Lanschot	's-Hertogenbosch
Th. J. Laponder	Soerabaia
G. H. van Leeuwen	Voorschoten
A. Leinse	Voorschoten
Mevr. Douair. J. E. van Lelyveld-v. d. Wijck	Amersfoort
Jhr. F. J. E. van Lennep	Amsterdam
Ir. J. W. L. van Ligten.	Soerabaia
G. J. Ligthart	Bilthoven
Th. Ligthart	's-Gravenhage
Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum.	Berlijn
Mej. A. C. van der Linden	Soerabaia
F. Linschoten Jr.	Utrecht
H. Lotz.	Amstelveen
Prof. Huib Luns	Amsterdam
Mej. E. M. D. Lüps	's-Gravenhage
G. A. F. baron van Lynden	Soestdijk
J. C. E. baron van Lynden	's-Gravenhage
Mej. M. G. A. de Man	Middelburg
G. Mantel.	Amsterdam
J. C. de Marez Oyens	Amsterdam
P. van Marken	Bloemendaal
H. M. Markusse	Leiden
J. P. van Maruyt	Voorburg
Dr. E. Marx	Rotterdam
Mr. F. E. Mathon	Breda
A. C. Mees	Ellecom
Mr. A. Q. Mees	Amsterdam
J. H. Menger	Batavia (C.)
N. Metselaar.	Batavia (C.)
D. Meulenberg	Amsterdam
Jhr. L. D. Meyer	Batavia (C.)
A. Meyers	Soerabaia
A. P. F. Michel	Semarang
Mr. A. S. Miedema	Haarlem
J. J. van Mierlo	Breda
J. F. Milders	Batavia (C.)
W. P. Mindermann	Batavia (C)
H. Moed Helmig	Soerabaia
G. H. Mohr	Soekaboemi
S. Mohr	Makassar
Dr. J. Ph. de Monté ver Loren.	Zeist
Mevr. W. Th. Moorman—Dhont	's-Gravenhage
J. H. J. van de Mortel	's-Hertogenbosch
M. G. Mout	Krian
K. F. Mulder	Shanghai (China)

D. G. W. Muller Massis	's-Gravenhage
W. Munnix	Bloemendaal
Munt- en Penningkabinet der Rijks Universiteit	Leiden
Muntmeester ('s Rijks)	Utrecht
G. Naeff	's-Gravenhage
Mej. Dr. E. Neurdenburg	Groningen
J. P. Nord Thomson	Amsterdam
E. G. de Nijs	Batavia (C.)
Prof A. W. M. Odé	Delft
J. van Olderen	Soerabaia
H. J. van Ooy	Batavia (C.)
S. G. Outhuijs	Soerabaia
H. E. Oving Bzn.	Groningen
J. Th. van Oyen	Soerabaia
Charles Parijs	Soerabaia
D. J. Pennock	Berlijn
M. K. Perk	Bandoeng
Persbureau „Aneta" Indisch	's-Gravenhage
O. Pfister	Soerabaia
Mej. H. D. Plancken	's-Hertogenbosch
Mr. V. W. Ch. Ploegman	Soerabaia
Mr. D. F. Pont	Hillegom
J. Postema	Rotterdam
Dr. S. Postmus	Medan
C. F. Proos	's-Gravenhage
A. F. van Proosdij	Batavia (C.)
Dr. G. F. Pyper	Batavia (C.)
P. Pijpers	Batavia (C)
Jhr. Ir. H. E. Ram	Zeist
Jhr. Mr. Dr. A. J. C. Rethaan Macaré	's-Gravenhage
Theo van Reyn	Haarlem
Dr. J. H. O. Reys	's-Gravenhage
A. Rietveld	Utrecht
W. G. F. C. Rissink	Batavia (C)
G. Roelink	Djocjakarta
J. W. de Roever	Amsterdam
Mej. M. J. H. Roldanus	Leiden
P. C. W. Romanie	Soerabaia
Mr. J. van Roosmalen	's-Hertogenbosch
W. van Rooyen	Batavia (C)
B. Roseboom	Soerabaia
Mr. F. van Rossem	Rotterdam
W. van Rossum du Chattel	Voorburg
Dr. I. Rothstein	Amsterdam
Jhr. Mr. E. F. M. de Roy van Zuidewijn	's-Hertogenbosch
Mr. J. F. van Royen	's-Gravenhage
C. Rozendaal	Leiden
Mej. G. J. W. Rueb	's-Gravenhage
A. G. Ruygrok	Amsterdam
C. Ruys	Wassenaar

Jhr. Mr. F. L. J. van Rijkevorsel	's-Hertogenbosch
Mevr. Wed. Dr. E. van Rijkevorsel—Kolff	Rotterdam
Mej. A. van Rijnbach	Leiden
Mej. C. Sajet	Amsterdam
L. Salomonson	Batavia (C.)
Ir. O. Z. van Sandick	Sepandjang
Jhr. Mr. A. F. O. van Sasse van IJsselt	's-Hertogenbosch
Mr. P. M. H. Sassen	Ubbergen
J. G. H. Sauveplanne	's-Gravenhage
C. A. B. A. M. Schade	Middelrode
J. Schäffer	Amsterdam
P. Scheffelaar Klots	Bussum
Ant. C. J. M. Schellens	Eindhoven
J. J. Schneider	Djocjakarta
Dr. M. Schoengen	Zwolle
F. H. Schoevaart	Malang
D. Scholtus	Utrecht
Dr. H. A. Scholtz	Almelo
Mr. G. E. F. M. van der Schrieck	Princenhage
M. Schulman	Amsterdam
J. H. Schuurmans	Soerabaia
Dr. W. C. Schuylenburg	Utrecht
L. K. Servaas	Leiden
G. Shutte Raaff	Batavia (C)
A. da Silva	Arnhem
Dr. S. Simons	Bentveld
M. J. Slaats	Amstelveen
E. Baron Sloet van Oldruitenborgh	Malang
K. Sloot	Amsterdam
J. H. van der Slooten	's-Gravenhage
Mr. F. Smits	Breda
Ir. A. M. J. J. Smits van Waesberghe, c. i.	Breda
Frans Smits van Waesberghe	Breda
Jhr. Mr. M. W. Snoeck	Zwolle
So Biauwhien	Soerabaia
L. Spaanderman	Voorschoten
D. J. Spanjaard	Tegal
J. Splinter Gzn.	Leiden
J. W. M. Staal	Soerabaia
M. Stäcker	Dresden
Mej. I. Stants	Voorschoten
Mr. A. Staring	Vorden
Dr. J. F. M. Sterck	Aerdenhout
Mevr. I. Stibbe—Koopman	's-Gravenhage
C. Stol	Culemborg
G. Stomps	Kijkduin
F. J. P. Storm van 's Gravenzande	Utrecht
N. R. Sturkop	Soerabaia
Dr. S. Sturkop	Amsterdam
Jhr. B. G. van Styrum	Haarlem

Mr. J. W. I. M. Swane	Utrecht
Tan Siok Kiem	Soerabaia
J. W. Teillers	's-Gravenhage
Jhr. Mr. D. F. Teixeira de Mattos	's-Gravenhage
Ir. J. H. Telders	Beverwijk
W. Tengbergen	Amsterdam
Dr. N. B. Tenhaeff	Scheveningen
J. D. Terborgh	's-Gravenhage
B. A. Thedinga	Beverwijk
Mr. J. P. van Tienhoven	Amsterdam
Mr. R. E. Tilman	Vught
Tjio Ie Tjong	Soerabaia
J. H. Tobias	Soerabaia
C. C. Trees	New York
H. W. Valk	's-Hertogenbosch
B. Valkenburg J. Jzn.	Scherpenzeel
Mej. D. J. van der Veen	Amsterdam
G. J. van der Veen Ing.	Amsterdam
Mej. M. van der Veen	Amsterdam (Z.)
Mr. G. W. A. de Veer	Middelburg
W. C. van der Veer	Rotterdam
P. J. Velsen	Batavia (C)
M. M. F. van Velsen	Semarang
F. Velthuyzen Weil	Bandoeng
J. Verboom	Soerabaia
Ir. J. F. Verhagen	Amsterdam
Mevr. J. J. M. Verlaak	Bandoeng
F. C. Vermeer	Djocjakarta
A. J. J. Verschuuren	Oosterhout (N.-Br.)
Mevr. A. A. van der Veur—van Wijck	Middelburg
Jhr. O. B. van Vierssen Trip	Groningen
B. de Vistarini	Soerabaia
E. Voet Jr.	Blocmendaal (N.-H.)
W. J. Voet	Haarlem
C. B. van Vooren	Batavia (C.)
Ir. E. A. Voorneman	Batavia (C.)
M. P. Voute	Amsterdam
B. L. Vries	Soerabaia
B. de Vries	Batavia (C.)
H. T. de Vries	's-Gravenhage
Mevr. W. P. de Vries—geb. de Vries	Utrecht
Ir. J. van der Waerden	Amsterdam
L. W. Wakka	Batavia (C.)
G. N. van der Want	Apeldoorn
L. F. Warnaars	Overveen
Jhr. Ir. A. C. von Weiler	Wassenaar
Jhr. W. K. von Weiler	Wassenaar
A. van der Wel	Delft
L. Wesselo	Rotterdam
W. L. Wesselo	Batavia (C.)

Mr. H. H. A. van West.	Malang
Mej. N. Westerman	's-Gravenhage
Mr. W. F. M. Westerman	's-Gravenhage
T. H. van de Wetering.	Hemelum (Fr.)
Mr. E. A. M. J. van de Weijer	Rijsenburg (Utr.)
Mr. Lee A. White.	Detroit (Mich) U.S.A.
Prof. P. van der Wielen	Hilversum
Dr. K. Wientjes	Batavia
J. F. G. Wigman	Utrecht
H. Winters Mzn.	Venlo
Dirk Wolbers	's-Gravenhage
Mevr. Dr. J. W. Wurfbain	Velp (Geld.)
B. van Wijk	Delft
J. E. C. D. Yssel de Schepper	Lawang
Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen	Middelburg
F. J. G. Zegwaard	Soerabaia
J. A. van Zelm van Eldik.	Rotterdam
Alex Zimmerman	Batavia (C.)
J. C. van Zoelen	Amsterdam
W. K. F. Zwierzina	Amsterdam
W. G. Zwolle	Amsterdam

BEGUNSTIGERS

„Koninklijke-Begeer“	Voorschoten
--------------------------------	-------------

DONATEURS

Penningkabinet, Koninklijk.	's-Gravenhage
Teyler's Stichting	Haarlem
C. G. Vattier Kraane	Amsterdam
G. Warning	Amsterdam

JAARVERSLAG VAN DE VEREENIGING VOOR PENNINGKUNST

1934

In het afgelopen jaar werden den leden twee penningen toegezonden: een sierpenning, gemodelleerd door den beeldhouwer L. Bolle, waarvan de voorzijde een zeevogel (meeuw) afbeeldt, die zich boven den waterspiegel verheft, terwijl de keerzijde visschen, die zich onder water voortbewegen, voorstelt. De tweede is een door Mej N. Klaassen (prix de Rome 1932) ontworpen portretpenning van Dr. H. P. Berlage, herdenkt diens overlijden op 12 Augustus 1934 en brengt hulde aan zijn groote verdiensten als bouwkundige.

Beide penningen zijn op plaat I van dit jaarverslag afgebeeld.

9 Mei werd te 's-Gravenhage in Pulchri Studio de jaarvergadering gehouden, waar de modellen van den hierboven vermelden penning van L. Bolle den aanwezigen getoond werden.

De aan de beurt van aftreden zijnde bestuursleden, de heeren Brinkgreve, Staring en von Weiler werden herkozen.

24 September vierde onze voorzitter C. G. Vattier Kraane zijn 70sten verjaardag en dit was een welkome aanleiding om zijn verdiensten voor onze Vereeniging dankbaar te huldigen.

Een Commissie uit ons bestuur, bestaande uit de heeren Brinkgreve, van Kerkwijk en von Weiler bood den jubilaris bij monde van eerstgenoemde een zilveren- en bronzen afslag van een herdenkingspenning aan, waarvan de voorzijde een vergroote afbeelding te zien geeft van den penning, door nu wijlen C. J. van der Hoef ontworpen, met het gelukskevertje, bij de oprichting der Vereeniging vervaardigd (afgebeeld in Jaarverslag I 1926), terwijl de keerzijde een toepasselijk opschrift ter herdenking van den feestdag bevat.

De voorzitter deelde in zijn antwoord mede, dat hij het bewijs van sympathie van bestuur en leden zeer waardeerde en deze aardige verrassing zeer gaarne aanvaardde, terwijl hij de hoop uitsprak, dat onze Vereeniging in bloei zou toenemen en de verhouding tusschen hem, bestuur en leden steeds zoo vriendschappelijk zou blijven als deze thans was.

Dat ook in 1934 onze Vereeniging van de ongunstige tijdsomstandigheden te lijden had, waardoor vele onzer leden zich genoodzaakt zagen voor het lidmaatschap te bedanken, zal wel niemand verwonderen.

Toch is het ons, zeker niet in de laatste plaats door het op ruime schaal ver-

spreiden van een propagandaboekje onzer Vereeniging, dat de afbeeldingen bevat van alle tot heden uitgegeven penningen, gelukt een bevredigend aantal nieuwe leden te doen toetreden, al konden helaas niet alle opgekomen plaatsen opnieuw bezet worden.

Telde toch de Vereeniging op 1 Maart 1934 nog 440 leden, dit Jaarverslag bevat 421 namen, zoodat, in vergelijking met andere Vereenigingen wij geen reden hebben tot groote bezorgheid.

Het Bestuur hoopt ook in het nieuwe vereenigingsjaar door krachtige propaganda het aantal leden te doen toenemen en doet nogmaals een krachtig beroep op de leden om het in deze, in de tegenwoordige tijdsomstandigheden zeker niet gemakkelijke taak, zooveel mogelijk te willen steunen.

PLAAT I

1e Penning Vereenigingsjaar 1934.

2e Penning Vereenigingsjaar 1934.

REKENING EN VERANTWOORDING

REKENING EN VERANTWOORDING

ONTVANGSTEN			
	Saldo 31 December 1933	f	664 64
	Contributies 1934	"	2.321 50
	Achterstallige contributies 1933	"	18 —
	Vooruitbetaalde contributies 1935	"	25 —
	Verkochte penningen 1926—1933	"	323 —
		f	3.352 14

OVERZICHT DER

DEBET			
Dec. '34.	Saldo De Bas en Co. 's-Gravenhage	f	276 33
		f	276 33

VAN DEN PENNINGMEESTER OVER 1934

UITGAVEN			
Jaarverslagen 1933	f	285 48	
Honorarium Kunstenaars	"	450 —	
Inrichtingskosten 1e- en 2e penning 1934	"	357 —	
Afslagen 1e en 2e penning 1934	"	1.063 82	
Penningen 1926—1933.	"	114 70	
Drukwerk	"	22 23	
Cliché's	"	78 41	
Portokosten	"	165 51	
Incassokosten	"	8 10	
Invoerrechten	"	40 —	
Zaalhuur	"	6 —	
Propaganda	"	181 05	
Algemeene Onkosten	"	110 —	
Voordeelig Saldo	"	469 84	
	f	3.352 14	

KAPITAALSREKENING

CREDIT			
Dec. '33.	Saldo.	f	270 —
	Rente.	"	6 33
		f	276 33

's-GRAVENHAGE, 31 December 1934.

De Secretaris-Penningmeester,
A. O. VAN KERKWIJK.

UITTREKSEL UIT DE STATUTEN

De Statuten vermelden als doel der Vereeniging de bevordering der Penningkunst, zoowel met het oog op de geschiedkundige beteekenis, als op de kunstwaarde van den Penning.

- a. Begunstigers, die de Vereeniging steunen met een jaarlijksche bijdrage van f 100.— of een gift ineens van f 1000.—.
- b. Donateurs, die de Vereeniging steunen met een jaarlijksche bijdrage van minstens f 25.— of een gift ineens van f 250.—.
- c. Buitengewone leden, die een jaarlijksche bijdrage of een gift ineens geven, welke bijdragen bij Huishoudelijk Reglement worden vastgesteld.
- d. Eereleden, die wegens hun verdiensten voor de penningkunst of de vereeniging door de algemeene vergadering als zoodaig zijn benoemd.
- e. Gewone leden, die een minimum contributie per jaar betalen van f 5.— (voor het buitenland f 6.—).

Jaarlijks worden minstens twee penningen in opdracht van de Vereeniging geslagen.

Van deze penningen ontvangen:

- a. de begunstigers één exemplaar in zilver en één in brons;
- b. de donateurs één in zilver;
- c. de andere leden één in brons.

Deze penningen worden niet in den handel gebracht.

De in vorige jaren verschenen penningen kunnen nieuwe leden bekomen tegen f 2.50 per stuk voor een bronzen en f 12.50 voor een zilveren exemplaar.

Van de Jaarverslagen II, IV, V, VI, VII en VIII zijn nog exemplaren in voorraad, verkrijgbaar uitsluitend voor de leden, à f 0.50 per Verslag.

Nieuwe leden, die alle reeds verschenen penningen koopen, ontvangen gratis ex. van de jaarverslagen II, IV, V, VI, VII en VIII.

Elk lid, dat vijf nieuwe leden aanbrengt, ontvangt als blijk van erkentelijkheid een afslag in zilver van één der door de Vereeniging uitgegeven penningen (naar keuze).

PLAAT II

Penning van de Vereeniging ter bevordering van de Belangen des Boekhandels.

Penning van de Federatie van Boekdrukkers.

vz.

Penning van het Algemeen Handelsblad.

kz.

L. BOLLE ALS MEDAILLEUR

Naar aanleiding van den eersten penning van het jaar 1934, den penning van L. Bolle, moge ik hier in een korte beschouwing nog eens de aandacht vragen voor het werk van dezen wel zeer buitengewonen kunstenaar.

Bolle is niet een der „profeten" van de kunst; hij spreekt een „taal der vervoering", die voor velen verklaring noodig heeft. Zijn werk trekt niet de belangstelling en wekt niet de verrukking van de breede kringen, maar richt zich tot de kleine schaar der belangstellenden, die zich eerlijk en in volle aandacht aan dit eerlijke en aandachtige werk willen overgeven. Het richt zich nog meer tot hen, die na ons komen, want Bolle is een diergenen, die paden banen door het onbetredene.

Het is hier niet de plaats om zijn geheele werk te bespreken: de schepper van beeldhouwwerken blijft buiten ons gezichtsveld. Wij wenschen het nu en hier alleen over den penningkunstenaar Bolle te hebben.

Zijn penningen zijn niet talrijk — en ik heb er meerdere, die ik destijds bij hem zag, niet bij de hand. Dus zijn de gegevens, waarop dit opstel steunt, noch vele, noch voltallig. En uit de gegevens, die ik bij de hand heb, kies ik er enkele, omdat die enkele, welke de lezer op Plaat II afgebeeld vindt, voldoende zijn om de beteekenis, die Bolle's ontwikkeling in mijn oogen heeft, te belichten.

In vluchtigen blik vergelijken we even de oudste penningen, hier afgebeeld, den penning van de Vereeniging ter bevordering van de Belangen des Boekhandels en den penning van de Federatie van Boekdrukkers, den penning Algemeen Handelsblad 1828—1928 en den laatste — Zee en Land, den sierpenning van de Vereeniging voor Penningkunst: van impressionisme, dat bijna futuristisch aan doet, gaat de ontwikkeling over archaiseerend cubisme en hodiernisme tot een stillen eenvoud, die alle „ismen" achter zich laat. — Over de beteekenis van die „ismen" straks. — Hier houden we vast, dat we voor een kunstenaar staan, die nooit en nergens met een richting heeft meegedaan, maar het kunstleven van zijn tijd met warme belangstelling volgt en de mogelijkheden, die de strevingen, welke zich daarin openbaarden, bieden, op eigen wijze in eigen werk heeft trachten te benutten.

Daardoor geven deze — enkele — werken den maatgang aan van de kunstontwikkeling.

En welk een ontwikkeling in weinige jaren. Een gang, die wel op de reis der oude mysteriën lijkt, de gang door den dood heen naar nieuw leven, vrijer en in herwonnen vrede met het eeuwige scheppen.

De penning van de Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels lijkt ons thans een booze droom — een angstdroom. Welbeschouwd werden trouwens de meeste kunstwerken van dien tijd uit angstdroom geboren. Een levensvormenstelsel was bezig ten onder te gaan. En de kunstenaars, die in zich de onmacht voelden om voort te gaan op dien weg, dien de ouderen hun hadden gewezen en van een anderen weg slechts het allervagst vermoeden hadden, stonden voor een soort godenschemering, een wereldondergang. Reeds vóór den wereldoorlog was voor de meeste sterk levende kunstenaars

die ondergang tot schrikkelijk beleven geworden. Het verleden was dood: zij stonden voor den baaierd van het vormlooze.

Langs drie wegen heeft men den uitweg gezocht:

Er zijn er die in hun wanhoop om het verleden de toevallige verschijningsvormen van het heden tot het eeuwige trachten te verheffen — futurisme — hodiernisme — Neue Sachlichkeit.

Anderen willen tot het begin van het scheppen terugkeeren. Zij trachten de alleralgemeenste vormen — of de vormlooze kleur te vangen: — kubisme — expressionisme — essentialisme.

De zwaksten zochten steun — als allen, die aan eigen wereld trachten te ontkomen, in het vreemde — verre — vage: negerkunst.

De oorlog en vooral de zenuw- en zielsziekten der menschheid na den oorlog hebben dit alles tot felle kramp van welhaast waanzinnige overspanning geprikkeld. Maar terwijl deze wilde jacht door tentoonstellingszalen — kunsthandels — en vooral door de pers voortraasde, werkten en zochten zij, die terzijde stonden en thans, ja thans rijst het nieuwe geslacht dat met eenvoudige klare oogen een heldere morgen ziet aanbreken; de booze droom gaat wijken, de nieuwe tijd breekt aan.

Dit alles ziet, wie oogen heeft om te zien, in de weinige hier afgebeelde werken van Bolle. Herinnert, zooals wij reeds zeiden, zijn penning van de Federatie van Boekdrukkers aan den doodstrijd van het impressionisme en zien we daarin reeds invloeden der futuristen (simultaneïta, linea forza) de penning toont ons den kunstenaar worstelend naar „bouw" in zijn werk, bouw, die met de vormen, zooals de ongeschoolde toeschouwer die meent waar te nemen, omgaat in vrije willekeur — zie hoe het hoofd hangt: let op de gestalten ter zijde van de vrouw in het midden. Maar let ook op die gestapelde kracht en de boekenruggen daaronder.

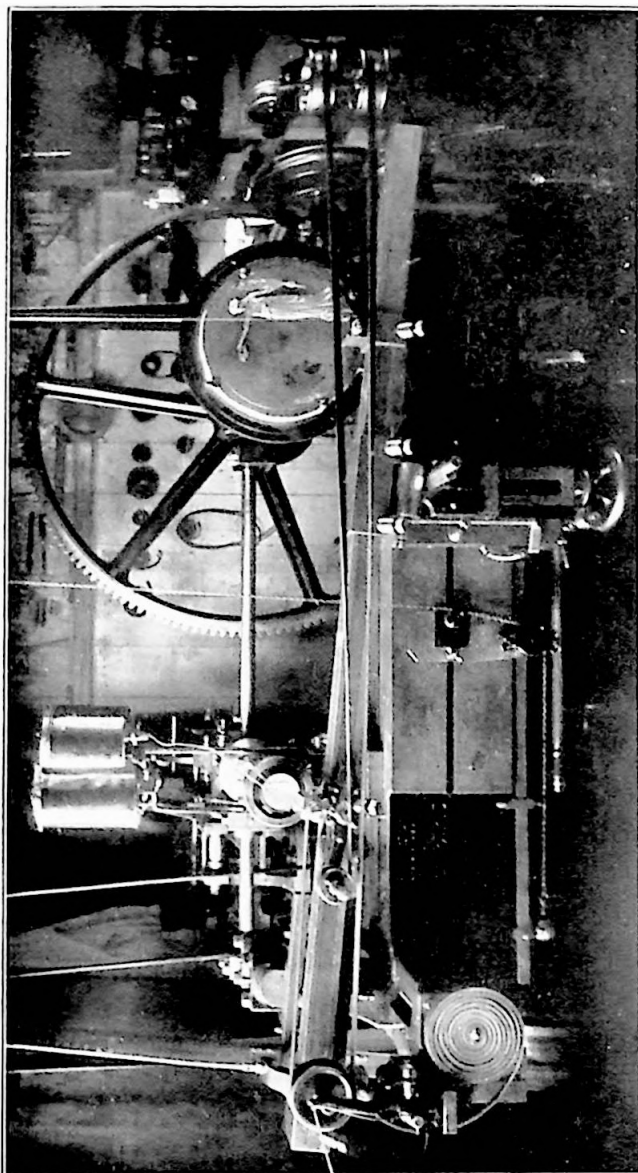
Met den penning voor het Algemeen Handelsblad zijn we in een heel andere wereld — aan de film en de fotomontage denken we en we zien hoe de ontwerper, die te voren zijn menschen verwrong in vorstelijke willekeur, zich bescheiden voegt in zijn poging om de „wonderen der techniek" weer te geven. Die penning is uit 1928. Nu zijn we 7 jaren verder.

Bolle, de dappere, die in den ondergang van het vormenstelsel (dat met de renaissance begonnen is en in het impressionisme is gebleven) heeft stand gehouden — en in de richtingen, waarin hij anderen zag vluchten eerlijk om een uitweg heeft geworsteld — heeft den weg tot de eenvoudige vrije, aan geen opzettelijkheid meer gebonden, maar beheerschte uiting van zijn schoonheidsbeleven gevonden.

Zijn groote zeevogel, waarvan de vlucht heel het penningvlak vult, is zoo sterk en zoo vrij, als de meeuwen, die tegen den Zuidwesterstorm in over onze Noordzeegolven streven; en van de keerzijde gaat heel de geheimzinnige toover uit van de ontoegankelijke diepten van het onderzeesche waar de mensch indringer blijft. Vogel en visch zijn zoo geboetseerd, dat een leerling van Roty er zich niet voor had behoeven te schamen, maar wat een rijkdom van uitdrukkingsmogelijkheden Bolle uit zijn jaren van zwerven door de ruimten waar de werelden ontstaan heeft meegebracht, blijkt ons uit de oogenschijnlijk kleine, maar in wezen zoo belangrijke trekjes als het huisje en het schip en uit de paar kromme lijnen, die zoo zonder moeite, zoo geheel van zelf sprekend het wielende water uitdrukken.

BR.

PLAAT III

DE REDUCEER- OF VERKLEINBANK

Hoewel de wijze van het vervaardigen van een penning in den loop der eeuwen slechts weinig verandering onderging en gedeeltelijk, voor zoover dit den *gietpenning* betreft, nog onveranderd wordt toegepast, sinds Pisanello in 1438 met zijn prachtige Keizer Paleologuspenning (zie jaargang 1928, pag. 17) deze kunst deed geboren worden, toch zijn in de geschiedenis van de penningkunst twee tijdstippen aan te wijzen, waarbij door toepassing van nieuwe werkmethoden een groote verbetering in de techniek werd teweeggebracht.

Het eerste tijdstip viel in 't eind der 15e eeuw, toen vermoedelijk Christoforo Foppa (1441. — 1527), meer bekend onder den naam: *Caradosso*, als eerste voor een gedenkpenning op Ludovicus Sforza met succes stempels sneed, en zodoende de geperste penning zijn intrede deed, daar, waar voorheen slechts de munten op gesneden stempels konden worden geslagen vanwege het zeer veel vlakker relief, en de gedenkpenning met het hoog relief steeds in den vorm van gietpenning was vervaardigd.

Niet onwaarschijnlijk zal de oorzaak van deze geslaagde proefneming gezocht moeten worden in een terzelfdertijd bekend geworden betere techniek van het harden van de stempels. In dit verband moge eraan herinnerd worden dat Caradosso, die als goudsmid en muntsnijder in dienst stond van Ludovicus Sforza, hertog van Milaan, zeer bevriend was met Leonardo da Vinci, die eveneens te Milaan woonde, en zich, zooals bekend, behalve met schilderen, ook bezig hield met de mechanica en de natuurkunde, waarin hij zijn tijd eenige eeuwen vooruit was. Niet onmogelijk is het dus, dat aan Leonardo's genie bovenbedoelde technische verbetering moet worden toegeschreven.

Spoedig werd Caradosso door anderen nagevolgd (waarvan Benvenuto Cellini wel de bekendste was) en meer en meer werd de gietpenning door den geslagen penning verdrongen.

Toch liet het materiaal, waarvan de stempels werden vervaardigd, nog geen groote persdruk en dus geen hoog penningrelief toe. Eerst vele jaren later, toen de kennis der metallurgie het terrein van het onderzoek naar de samenstelling van ijzer betrad en hieruit zich de wetenschappelijke staalbereiding ontwikkelde, werd de mogelijkheid geopend om door gebruikmaking van beter stempelmateriaal hooger penning-relief toe te passen.

De voorstellingen werden echter steeds naar eigen ontwerp of naar ontwerpen van bekende kunstenaars door den stempelsnijder uit de hand negatief in de stempels gesneden en het moet den aandachtigen beschouwer van portretpenningen en munten, vervaardigd op zulke uit de hand gesneden stempels, wel een hoogen dunk geven van het meesterschap, waarover de stempelsnijders van die tijden beschikten.

In de 18e eeuw geraakte de penningkunst steeds meer in verval, waaraan ook de toepassing van zeer gebrekkige uit de hand gedreven graveermachines, die gedeeltelijk het werk der stempelsnijders overbodig maakten, wel het hare zal hebben bijgedragen. Het geslacht der volleerde meesters in de techniek van het stempelsnijden stierf uit en zij, die voor hen in de plaats kwamen en die zich van deze machines bedienden, waren eigenlijk niet meer dan knappe

retoucheurs, hetgeen uiteraard mede een stempel drukte op de voortbrengselen van dien tijd. In het „Conservatoire National des Arts et Métiers" te Parijs wordt nog een uiterst primitieve, met de hand bewogen portret-graveermachine bewaard, die afkomstig is van een geschenk door Czaar Peter de Groote gedaan ter gelegenheid van zijn bezoek aan Parijs in 1717!

Het duurde nog $1\frac{1}{2}$ eeuw voordat de phoenix uit haar asch zou verrijzen, n.l. toen in 1870, terzelfdertijd dat in Frankrijk Ponscarne zijn strijd won tegen de Monnaie te Parijs (die geweigerd had zijn modernen penning op Naudet uit te voeren), de constructie van de verkleinbank een zeer belangrijke verbetering onderging en den vorm kreeg, dien zij thans nog vrijwel ongewijzigd bezit.

Vanaf dit tijdstip breekt voor den penning weer een tijdperk van bloei aan, op de ontwikkeling waarvan de verkleinbank van beslissenden invloed is geweest. Werd vroeger de naam van den stempelsnijder steeds genoemd, vaak zelfs zonder vermelding van den naam van den ontwerper, van nu af is de stempelsnijder niet meer dan een werktuigkundige, knap in zijn vak, maar los van eenige betrekking tot de kunstwaarde van den te vervaardigen penning en is de ontwerper op de eerste plaats gekomen. Men had een werktuig bedacht, dat het snijden van den stempel overnam en het mogelijk maakte om van een eenige malen vergroot model een verkleinden stalen stempel te snijden.

Dit laatste heeft vanzelfsprekend in den eersten tijd dikwijls de kunstenaars verleid tot het boetseeren van modellen, zonder dat zij er zich voldoende rekenschap van gaven, dat zoo'n model verkleind zou moeten worden, wat tot gevolg had, dat, eenmaal verkleind, bleek, dat het bedoelde effect totaal verloren was gegaan.

Deze omstandigheid kan echter bezwaarlijk de machine verweten worden, zooals velen toen deden en ook heden ten dage nog doen, doch was het gevolg van een verkeerd gebruiken door den kunstenaar van de grootere mogelijkheden, die hem door de machine geboden werden.

Laten wij thans eens nagaan hoe dit verkleinen of reduceeren in zijn werk gaat: Aannemende, dat een portretpenning met een diameter van $7\frac{1}{2}$ cm moet worden gemaakt, dan boetseert de medailleur het model van de portretvoorzijde, in was of klei, b.v. op een grootte van 30 cm. Dit model, gereed zijnde, wordt in gips afgegoten; en in den aldus ontstanen negatieven gipsafdruk wordt het naamomschrift in spiegelschrift ingesneden. Giet men dit negatieve gipsmodel wederom in gips af, dan verkrijgt men een positieven gipsafdruk van de viervoudig vergroote voorzijde van den penning.

Dit gipsafgietsel wordt in hard brons (klokkenspijs) of ijzer gegoten, naar welk metalen afgietsel op de reductiebank de stempel gesneden wordt.

Deze bewerking geschiedt als volgt: (zie de schematische voorstelling in de figuren 1 en 2).

De verklein-machine bestaat uit een ronddraaiende as A, waarvan 2 loodrecht op deze as gemonteerde assen B en C hun beweging afleiden. Deze twee assen, waarvan de linksche as B evenwijdig aan zichzelf verstelbaar is, draaien met dezelfde omwentelingssnelheid in dezelfde richting.

Nu wordt in het uiteinde van de as C op een ronde, op de as gemonteerde ijzeren plaat het metalen penningmodel opgespannen, terwijl in het uiteinde van de as B in een loodrecht op deze as gemonteerde ijzeren bus, een vlakgedraaid stuk rondstaal wordt vastgeschroefd. Evenwijdig aan de hoofdas A

tegen elkaar aanliggen. Op deze weg heeft de voelpen de verschillende hoogten en laagten van het model nauwkeurig gevolgd, als gevolg waarvan zij aan den stalen balk heen en weergaande bewegingen heeft meegedeeld, die deze balk getrouwelijk aan de frais F heeft overgebracht. De frais heeft dus al fraisende, dezelfde bewegingen uitgevoerd, doch in een verhouding van 1:4 en is in D' gekomen. Volgens de meetkundige regel der gelijkvormige driehoeken is nu $OD : OE = OD' : OE' = DD' : EE' = 1 : 4$.

In het staal is dus een getrouwe copie gesneden op $\frac{1}{4}$ van de grootte van het model. Is eindelijk de voelpen in E'', dus aan den rand van het model gekomen en de frais in D'', dan zijn alle punten van het model afgetast en is de stempel gerceed. De machine schakelt zich dan zelf uit.

De tijdsduur van het snijden varieert van ± 6 tot 50 uur en meer, al naar gelang de geaardheid van het model (b.v. bij hoog relief moet de frais meer staal wegfraisen en zal dus de snijtijd langer moeten zijn om de frais te sparen!) en den gewenschten graad van fijnheid. De machine, eenmaal ingesteld, werkt dag en nacht zonder toezicht door.

Het zou te ver voeren, nog meer in finesses af te dalen, alléén dit moge nog worden meegedeeld, dat ook de diameter van de frais-snede (meestal enkele honderste millimeters!) nauwkeurig $\frac{1}{4}$ van de diameter van den voelpen-punt moet zijn, terwijl, hoe verder de voelpen zich van het middelpunt van het model verwijderd, hoe langzamer de machine moet gaan draaien om te maken, dat de snelheid waarmee de voelpen over het model loopt, m.a.w. de nauwkeurigheid, waarmee zij de verschillende reliefpartijen aanvoelt, op alle punten van het model dezelfde zij. Men kan zich hiervan gemakkelijk een voorstelling maken door te bedenken, dat b.v. op 1 cm afstand van het middelpunt van het model, de voelpen een cirkel langs dit model beschrijft met een diameter van 2 cm, dit beteekent een baanlengte van iets meer dan 6 cm. Draait de as nu met de snelheid van 1 omwenteling per minuut, dan legt dus de voelpen in 1 minuut een weg af van ± 6 cm en heeft dus allen tijd om zorgvuldig alle reliefpartijen af te tasten.

Is de voelpen echter 10 cm van het middelpunt afgekomen, dan wordt een cirkel met een diameter van 20 cm en dus een weg van meer dan 60 cm afgelegd. Zou de omwentelingssnelheid dezelfde zijn gebleven, dan zou de voelpen nu in 1 minuut ± 60 cm moeten aftasten, hetgeen beteekent, dat de snelheid 10 keer zoo groot, of de nauwkeurigheid veel geringer zou zijn.

Het is dus noodig dat de snelheid van de voelpen over het model overal even groot is, hetgeen beteekent, dat de machine steeds langzamer moet gaan loopen, hoe verder de voelpen zakt. Deze regelmatige vertraging bewerkstelligt de machine zelf op een zeer vernuftige wijze.

De op de reductiebank gesneden stalen stempels zijn zóó zuiver van afwerking, dat met het bloote oog bijna geen draaikringen zijn te onderkennen en een zeer nauwkeurige retouche voor het harden van den stempel dan ook met behulp van een loupe moet geschieden.

De geheele bewerking lijkt eenvoudig, doch is dit allerm minst. Alles hangt af van de pijnlijk nauwkeurige wijze waarop de machine moet worden ingesteld en de frais en voelpen worden geslepen. Is een dezer bewerkingen niet absoluut precies gebeurd, dan mislukt de reductie en is begrijpelijkerwijze veel kostbare tijd verloren.

Na retouche en harding van den aldus verkregen stalen reliefstempel (opwaartsch relief: z.g. patrijs) wordt hij in zacht staal ingedrukt met behulp van een

zware pers, ter verkrijging van den negatieven pers-stempel (matrijs), die op zijn beurt wordt afgedraaid, geretoucheerd en gehard.

Op deze matrijs wordt eindelijk de medaille geslagen.

Moge deze korte, hopelijk niet al te technische, uiteenzetting den lezer een indruk geven van de constructie van een machine, die bij haar ontstaan een omwenteling te weeg bracht in de techniek van het vervaardigen van den penning en die ook thans nog, vrijwel ongewijzigd in constructie, het allerbelangrijkste moment in het fabricageproces van den penning-stempel voor haar rekening neemt.

v. W.

MERKTEEKEN DER VEREENIGING

waarmee na den eersten penning
alle door haar uit te geven pen-
ningen zullen voorzien worden.

